

Лінгвістика

УДК 336.72

Железняк Євгенія Валеріївна

студентка

Київського національного університету

культури та мистецтв

НЕОЛОГІЗМИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

***Анотація.** Досліджено особливості перекладу неологізмів англійської мови українською.*

***Ключові слова:** неологізм, переклад, метод, спосіб, класифікація.*

Вступ. Ця стаття присвячена магістерській роботі на тему «Неологізми в сучасній англійській мові». У цьому дослідженні ми вивчали особливості перекладу неологізмів сучасної англійської мови. Для цього була використана лексика з економічних статей. Дослідження було проведене в рамках антропоцентричної парадигми. Її суть складається в тому, що інтереси дослідника переходять з об'єктів пізнання на суб'єкт. Робота складається зі вступу, двох розділів (теоретична та практична частини), висновку та резюме. В кінці роботи зазначені використані джерела та додаткові матеріали для аналізу у практичній частині. В першому розділі розглядаються теорія неологізму в сучасній англійській мові. В другому розділі був проведений аналіз кожного способу перекладу неологізмів на основі текстів економічних статей.

Інтерес до проблем неології підвищується, адже неологізми грають важливу роль у відображенні мовного розвитку, вони віддзеркалюють підлаштування мови до умов її існування та функціонування, які в свою чергу змінюються під впливом зовнішніх факторів. Практика є безумовно першим пунктом в процесі лексичних інновацій, бо культурно–історичні та соціально–політичні умови життя й діяльності мовного суспільства

впливають на лексичну та нормативну діяльність. Якщо враховувати факт, що соціальна, науково–технічна, політична та культурна сфери діяльності людства забезпечують більшу частину нормативних стимулів, то потреба вивчати мовні та соціокультурні процеси комплексно на основі їх функціональної взаємодії на теперішньому етапі розвитку науки про мову стає все більш очевидною. Доречність такого підходу стає все більш очевидною через те, що наразі культура дуже глобалізована, та вона сприймається як прискорення інтеграції націй у загальну систему світу, що в свою чергу супроводжується поширеною інформатизацією світового суспільства [1, с. 6].

Актуальність цього дослідження пояснюється тим, що необхідно вивчати нову лексику як спосіб віддзеркалення змін лінгвістичної культури, на яку впливають певні важливі фактори, а саме глобалізація, комп'ютеризація, інформатизація і т.п. У періоди переходу суспільно–економічного розвитку виникає питання про мовні зміни. Воно стає одним з найважливіших у проблематиці наукового дослідження, тому що фактично воно відображає динаміку соціального та виробничого прогресу. В той же час у момент зміни лінгвістичних парадигм на перетині віків зацікавлення науковців лінгвістів до дослідження когнітивних структур у різних мовних формах значно зростає. Враховуючи всі ці факти, робимо висновок, що у світі дійсно зростає важливість перекладацької діяльності [3, с. 263].

Велика кількість помилок, яких припускається перекладачами в роботі з економічно. лексикою, свідчить про те, що проблематика є дійсно гострою. Через це перекладу економічної лексики приділяється багато уваги в процесі лінгвістичних досліджень. Проблеми, що пов'язані з цим, сприймаються по–різному, існують різні прийоми та методи перекладу, висловлюються різні думки, бо ж одностайного рішення не існує. Лише від ситуації залежить, які потребуються підходи, яка стратегія перекладу, та які перекладацькі рішення [5, с. 79].

Об'єкт цього дослідження – це неологізми сучасної англійської мови та їх переклад.

Предмет цього дослідження – це неологізми сучасної англійської мови зі сфери економічної діяльності людини.

Ціль цього дослідження – обумовити (через теорію та практику) важливість питання про переклад неологізмів сучасної англійської мови.

Для того, щоб досягнути поставлену ціль, ми визначаємо комплекс певних задач:

- Визначити поняття терміну неологізм;
- Вивчити значення неологізму;
- Дослідити особливості перекладу неологізмів;
- Розглянути особливості перекладу термінів зі сфери економіки.

Наукову новизну дослідження визначають задачі, які ми сформувавши, орієнтація дослідження на викриття наукового потенціалу основ методології, на пошук і аналіз інформації враховуючи не тільки лінгвістичні, а й культурологічні фактори, що формулюють зміст неології в англійській мові, а також проблеми перекладу економічної лексики.

Теоретична значущість цього дослідження відображається у продовженні розробки теорії неології як розділу теорії номінації, у виділенні методологічної платформи, загальної для мови та культури, та на базі якої створюються різні методи вивчення одиниць лексичного складу мови, які пов'язані з функцією знаків мови культури та транслюють ментальність народу носія.

Практичну цінність роботи визначаємо тим, що результати, які були отримані в процесі дослідження, можуть бути застосовані при формуванні лінгвокультурної компетенції для людей, що вивчають англійську мову. Це обумовлюється тим, що певні складності в оволодінні нової лексики виникають через віддаленість від соціокультурної середовища вивчення мови. Також, матеріали цього дослідження можна буде застосувати при складанні

навчальних посібників з країнознавства, у практиці формування довідників нової американської лексики, у курсах лекцій із загального мовознавства, лексикології сучасної англійської мови, спеціальних курсах на тему англійської неології або ж для вивчення економічної лексики сучасної англійської мови в різних структурах освіти.

Матеріалом для дослідження послуговували тексти англійської періодики зі сфери економіки: The Sunday Telegraph, The Daily Mail, The Daily Telegraph, The Daily Express, The Guardian, Daily Mirror, The Independent on Sunday, The Independent, The Sun, The Sunday Times, The Financial Times, The Times; журнали The Economist, The Observer.

Теоретичною базою для цього дослідження послуговували наукові роботи з неології, неографії, когнітивної лінгвістики, перекладу та лінгвокультурології (Д.С. Лихачев, А.Н. Іванов, В.І. Заботкіна, Є.В. Розен, Є.В. Юмшанова, J. Ayt, R. Barnhart, G. Cannn, G. Frgue, S. Rt, D. dmark, В.А. Маслова, G. Gulbert, Н.Ф. Алефіренко, Н.Д. Арутюнова, А.П. Бабушкин, С.І. Алаторцева, Є.Л. Боярська, А. Вежбицька, Є.В. Сенько, В.Г. Гак, В.З. Дем'янков, Є.С. Кубрякова, Л.А. Липіліна, J. Lakff и M. Jhnsn, В.І. Карасик, В.А. Маслова, J. Alge, Ю.С. Степанов, В.Н. Телія, В. Комісаров, А. Rey, А.Н. Гарбовський та ін).

Ми врахували специфіку мовних явищ, які ми досліджували, тому вищевказані задачі вирішувались з використанням такого **комплексу методів**:

- 1) описовий метод (прийоми узагальнення, спостереження, типологізації матеріалу);
- 2) аналіз словникових дефініцій (базуючись на методиках компонентного аналізу та елементів аналізу контенту, який сфокусований на виявлення соціокультурних маркерів у словникових дефініціях неологізмів);
- 3) моделювання (застосовуючи методики концептуального аналізу);

4) аналіз словотвору.

Сучасна англійська мова налічує три способи утворення нових слів, а саме: фонологічний спосіб, запозичення і морфологічний спосіб.

1. Фонологічний спосіб утворення неологізмів – це такий спосіб, при якому нові слова утворюються з поєднань звуків, найчастіше з звуконаслідувальних вигуків. Здебільшого даний спосіб використовується в американському сленгу.
2. Запозичення також є джерелом утворення нових слів. Лексичний склад англійської мови поповнюється саме за рахунок запозичень з різних мов.
3. Морфологічний спосіб утворення неологізмів – це спосіб утворення нових слів з морфем розглянутої мови. Даний спосіб налічує такі різновиди:
 - а) афіксальних спосіб – це морфологічний спосіб утворення нових слів, при якому вже існуючі суфікси знаходять нові значення. Крім суфіксів, активну участь в утворенні нових слів приймають префікси.
 - б) словоскладання – це один з найбільш древніх і поширених способів утворення нових слів. Даний процес характеризується злиттям двох основ.
 - в) конверсія – це перехід слова з однієї частини мови в іншу. Найбільш вживаними є конверсії іменників в дієслова і конверсії дієслів в іменники.
 - г) скорочення – нерегулярний спосіб утворення морфологічних неологізмів. Даний тип нових слів, в основному, складається з аббревіатур і акронімів.

Таким чином, в сучасній англійській мові спостерігається використання численних способів утворення нової лексики. За статистикою, найбільш уживаними є словоскладання, конверсія й зміна значень слів. На

сьогоднішній день існує кілька принципів утворення неологізмів в англійській мові.

Принцип 1. Нове слово утворюється для назви нових реалій за стандартними моделями словотворення з морфем, які існують в англійській мові.

Принцип 2. Слово, що вже давно існує в мові, може придбати нове значення на основі подібності знову позначається явища із явищем уже відомим.

Принцип 3. Слово запозичується з іншої мови разом із значенням або окремо для позначення іншого явища в даному суспільстві.

Таким чином, можна зробити висновок, що будь-яка діюча мова – це система, що постійно розвивається, і англійська мова - не виняток. Завдяки появі нових слів, «неологізмів», активно поповнюється лексичний запас в англійській мові. Неологізми поповнюють і вносять нові поняття в мову, але крім цього, створюють і великі труднощі при перекладі даних лексичних одиниць. Проблема правильного осмислення та перекладу нових слів пов'язана з тим, що при сучасному технічному прогресі та розвитку суспільства ніякий словник не може встигнути за виникненням і утворенням неологізмів. Отже, щоб правильно перевести неологізм, потрібно обов'язково враховувати контекст, в якому дане слово вживається, брати до уваги словотвірні елементи і зрозуміти, до якого виду належить неологізм.

На допомогу перекладачам, а також тим, хто поглиблено вивчає англійську мову, була розроблена спеціальна класифікація неологізмів. За цією класифікацією існує два види неологізмів в мові: загальномовні неологізми та індивідуально-авторські неологізми.

1. Загальномовні неологізми є спадщиною всієї нації и входять в лексичний склад мови. У свою чергу, вони поділяються на лексичні та семантичні неологізми: а) лексичні неологізми позначають нові реалії в житті людей. Наприклад: Internet, smartphone, Google, website, Iphone,

Ipad, Macbook Air, selfie и т.д.; б) семантичні неологізми – це широко відомі старі слова з активного запасу англійської мови, які отримали нове значення або відтінок значення.

2. Індивідуально-авторські неологізми є особистими знахідками письменників, створеними в естетичних цілях як засіб виразності мовлення. Вони рідко виходять за межі контексту, що не отримують широкого поширення і, як правило, залишаються приналежністю індивідуального стилю, так що їх новизна та незвичність зберігаються.

Особливістю неологізмів є те, що вони досить пізно фіксуються, або взагалі не фіксуються словниками. У перекладацькій практиці, в тих численних випадках, коли відсутній еквівалент перекладу, при передачі неологізмів з англійської мови на українську використовується ряд прийомів: транслітерація; транскрибування; калькування; описовий переклад, або експлікація; пряме включення.

Транслітерація – механічна передача тексту й окремих слів, які записані однією графічною системою, засобами іншої графічної системи при другорядній ролі звукової точності, тобто передача однієї писемності літерами іншої.

Транскрибування – механічна передача тексту й окремих слів, які записані однією графічною системою, засобами іншої графічної системи при головній ролі звукової точності, тобто передача однієї писемності літерами іншої, але з врахуванням фонетичного звучання слова.

Калькування – копіювання іншомовного слова за допомогою свого, незапозиченого матеріалу, або поморфемний переклад іншомовного слова, відтворення не звукового, а комбінаторного складу слова або словосполучення, коли складові частини слова (морфеми) чи фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами мови.

Описовий переклад, або експлікація – прийом перекладу, який полягає в описі засобами іншої мови певного поняття.

Останнім часом досить розповсюдженим і популярним став прийом прямого включення, котрий представляє собою використання оригінального написання англійського слова в іншомовному тексті. Використання способу прямого включення може бути виправдано в тих випадках, коли неологізм неможливо передати жодним з розглянутих способів перекладу у зв'язку зі специфічністю його звучання або написання.

Основними критеріями, які повинні бути прийняті до уваги перекладачем при пошуку відповідності англійського неологізму в українській мові, є стислість і однозначність тлумачення, тому запропонований перекладачем варіант повинен бути в першу чергу зрозумілим.

Існує багато способів перекладу неологізмів економічної тематики з англійської мови на російську. Перекладач може калькувати "внутрішню форму" неологізму з великою обережністю і лише в тих випадках, коли є повна впевненість в адекватності отриманого перекладу. Разом з тим, аналіз цільової «внутрішньої форми» є, як правило, неодмінним етапом в перекладі таких неологізмів.

Для досягнення адекватності при перекладі тексту з однієї мови (ІМ) на інший (ПМ) перекладач повинен використовувати еквівалентні відповідності в мові, на який робиться переклад. Серед наявних мовних засобів потрібно знайти еквіваленти, які будуть адекватними оригіналу.

Слід ще раз підкреслити, що основними умовами досягнення адекватності в перекладі неологізмів англійських економічних текстів є:

1. Знання особливостей взаємодії неологізму з контекстом, а також основних випадків вживання різних структурних і семантичних типів неологізмів.
2. Знання основних способів перекладу економічних неологізмів, а також достатнє знайомство з українською термінологією в даній області, що дозволяє знайти еквівалентний український варіант

відповідного англійського неологізму.

3. Уміння правильно вибрати і використовувати найбільш підходящий спосіб створення нового творення для перекладу економічного неологізму, що не має українського еквіваленту або відображає специфічне явище, якого немає в нашій дійсності [4, с. 368].

Правильний переклад неологізмів є досить складною проблемою, незважаючи на те, що неологізми мають значно більшу семантичну визначеність і самостійність.

Практичне дослідження, проведене у другому розділі нашої роботи, дозволяє нам виявити прийоми, які використовуються при перекладі неологізмів економічної тематики [6, с. 367].

Ми дійшли висновку, що при перекладі неологізмів в економічних текстах з англійської мови українською найчастіше використовуються такі прийоми, як описовий переклад і переклад, який досягається шляхом використання відповідного неологізму в українській мові. При перекладі неологізмів в кожному конкретному випадку перекладач вибирає відповідний варіант зважаючи на відповідний контекст [2, с. 78]. Обов'язок перекладача – передати не тільки те, що сказано, але й як сказано. Саме цей обов'язок перекладача призводить до необхідності аналітичної стадії в перекладацькому процесі.

Література

1. Адамушко Н.И. Структурно–семантические особенности фразеологической номинации обращения / Сб. науч. тр. МГПИИЯ им. М. Тореца. Вып.290. Семантика, прагматика, текст. – М., 2007. – С.4–11.
2. Александрова Н.Г. Тенденции развития современной экономической терминологии в английском и русском языках // Когнитивные аспекты изучения языковых явлений в германских языках: Межвузовский

- сборник научных статей / Под ред. А. А. Харьковской. – Самара: Изд-во "Самарский университет", 2000. – С.75–80.
3. Алексеева И.С. Введение в переводоведение Учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. Заведений, ИЦ Академия, Фил. фак. СПбГУ, 2004. – 263 с.
 4. Алексеева И.С. Введение в переводоведение. Учебное пособие. Серия: Высшее профессиональное образование, 2008. – 368 с.
 5. Андрианов С.Н. Некоторые вопросы построения словарей специальной терминологии / Тетради переводчика. – Вып.2. – М.: Международные отношения, 2004. – С.78–91.
 6. Апресян Ю.Д. Лексическая семантика. Синонимические средства языка. – М.: Наука, 2004. – 367 с.